

Täysistunto

Keskiviikko 17.9.2025 klo 14.00—18.20

9. Lakialoite laiksi metsälain muuttamisesta

Lakialoite LA 30/2024 vp Mai Kivelä vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Asian käsittelyn yhteydessä sallitaan esittely ja keskustelu myös päiväjärjestyksen 10. asiasta.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Asioiden käsittely alkaa esittelypuheenvuoroilla. Edustaja Kivelä, olkaa
hyvä.

Keskustelu

16.57 **Mai Kivelä vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me muistamme kaikki vielä toissa kesänä tapahtuneen metsäyhtiö Stora Enson aikaansaaman laajamittaisen raak-
kutuhon Suomussalmen Hukkajoella. Rauhoitetun joen yli ajettiin toistuvasti ja varoituk-
sista huolimatta raskailla metsätyökoneilla. Myös muut ympäristösuositukset koskien vir-
ran reunoille jätettävää puustoa laiminlyötiin täysin. No, mitä tästä seurasi? Yksi Suomen
lähiajan pahimmista ympäristökatastrofeista ja populaatiotuhoista, jonka arvoa ei voi mi-
tata rahassa. Tuhansia uhanalaisia jokihelmisimpukoita eli raakkuja kuoli tämän räikeän
välinpitämättömyyden seurauksena.

Puutteita ympäristönsuojelun varmistamiseksi oli hankintaketjun jokaisessa vaiheessa. Maanomistaja, jonka metsissä Stora Enso toteutti hakkuut, ei ollut mukana missään kestä-
vän metsätalouden sertifiointissa eikä näin ollen vapaaehtoisesti sitoutunut mihinkään
metsänhoidon kestävyyskriteereihin. Stora Enso ei puolestaan valvonut ely-keskuksen ym-
päristösuositusten noudattamista hakkuualueella. Tapaus peilaa suurempaa yhteiskunnal-
lista trendiä, jossa luonnon monimuotoisuudesta ei yksinkertaisesti välitetä.

Tätä samaa piittaamattomuutta luonnon monimuotoisuudesta on osoittanut Orpon halli-
tus. Hallitus ei ole laittanut yhtä ainutta tikkua ristiin kestävän metsänhoidon edistämiseksi
ja avohakkuihin perustuvan metsänkasvatuksen muuttamiseksi. Avohakkuu tuhoaa met-
säelin ympäristön täysin ja vaatii mittavaa maaperän muokkausta, kun metsää halutaan is-
tuttaa uudelleen. Mikäli tämä ei ollut jo selvää, niin metsiensuojelulla on keskeinen ja vä-
litön merkitys luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Hallitus ei kuitenkaan
ole osoittanut välittävänsä kummastakaan, ei metsiensuojelusta eikä luonnon monimuotoi-
suudesta laajemmin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

Suomen luonnon monimuotoisuus jatkaa tällä hetkellä hupenemistaan, ja metsien uudistaminen ja hoitotavat ovat yksi merkittävimpiä ajureita tälle. Toissakesäinen raakkutuho konkretisoi karulla tavalla sitä, että pelkät suositukset ja muut vapaaehtoisuuteen perustuvat ohjelmat, kuten metsäsertifikaatit, eivät riitä takaamaan ympäristönsuojelua. Sanoo-han Stora Ensokin vastuullisuuden olevan oleellinen osa sen strategiaa, mutta tästä ei sen toissakesäisessä menettelyssä Suomussalmella nähty häivähdystäkään.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme lainsäädännöllisesti sitovia kestävyysvaatimuksia, ja tästä syystä tein vasemmistoliiton eduskuntaryhmälle viime syksynä tämän lakialoitteen, jossa esitetään metsälain tarkentamista, eli metsälakiin on säädettävä sitovista suojavyöhykkeistä herkkien vesiekosysteemien läheisyyteen.

Olen allekirjoittanut myös edustaja Pitkon lakialoitteen, joka sisällöllisesti pitkälti vastaa myös tätä lakialoitetta. Tämä päällekkäisyys johtuu siitä, että näitä kahta lakialoitetta valmisteltiin toisistamme tietämättä, mutta toivottavasti se, että aiheesta on kaksi aloitetta, vain alleviivaa tämän asian tärkeyttä.

Metsälainsäädäntö on nykyisellään liian tulkinnanvarainen turvaamaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden ja erityisen herkkien vesiekosysteemien suojelun hakkuualueilla. Tällaisiksi erityisen herkiksi vesiekosysteemeiksi ehdotamme täsmennettävän kaikki luonto- ja lintudirektiivissä nimettyjen uhanalaisten eliölajien elinympäristöinä toimivat vesistöt. Tutkimustulokset osoittavat, että perinteiset, noin 15 metrin levyiset suojavyöhykkeet eivät täytä metsälain vaatimuksia vesistöjen lähiympäristölle ominaisten kasvuolosuhteiden ja pienilmaston säilymisestä. Vaatimusten toteutuminen vaatii tutkimusten mukaan vähintään 30 metrin suojavyöhykkeen vesistöä ympäröivässä metsäluonnossa, ja tämän turvaamiseksi ehdotamme lakialoitteessa säännöstä, jolla suojavyöhykkeiden perustaminen vesistöjen varsilla sijaitseviin metsiin tehdään pakolliseksi. Yleinen 30 metrin suojavyöhyke, jolla hakkuut olisi kielletty, koskisi kaikkien erityisen tärkeiden akvaattisten elinympäristöjen rannalla sijaitsevia metsiä.

Tällaisen yleisen suojavyöhykkeen lisäksi aloitteessa ehdotetaan tiukempaa, ely-keskuksen erikseen määrittelemää mutta kuitenkin aina vähintään 50 metrin laajuista suojavyöhykettä sellaisten vesistöjen varsille, joissa esiintyy raakkukantoja. Raakkupurojen suojavyöhykkeillä ei saisi tehdä raivauksia, hakkuuta, ojituksia tai maanmuokkauksia ja hakkuujätteet olisi poistettava. Suojavyöhykkeelle ei saisi jäädä ajouria eikä muita korjuujälkiä. Suojavyöhykkeet ovat raakulle elintärkeitä, sillä ne säilyttävät niiden elinympäristöjä ja lisääntymispaikkoja sekä suojaavat veden laatua ja lämpötilaa erityisesti hellekausina. Raakun selviytymisestä riippuu puolestaan vesiekosysteemin muiden eliölajien selviytyminen, ja samalla suojavyöhykkeen kasvillisuus tarjoaa suojapaikkoja, kulkureittejä ja ravintoa kaloille, linnuille ja muulle eliöstölle.

Ekosysteemien eri osat ovat vahvasti yhteen kytkeytyneitä, ja luonnossa olevat keskinäisriippuvuudet ovat herkkiä ja monisyisiä. Tätä ei voi korostaa riittävästi. Esimerkiksi vaarannettaessa raakut vaarannetaan koko vesistöjen sekä niitä ympäröivien metsien monimuotoisuus monin tavoin.

Lakiin kirjatut pakolliset suojavyöhykkeet velvoittaisivat metsätaloustoimijat noudattamaan suojavyöhykesääntöjä vapaaehtoisuuteen perustuvan toiminnan sijaan. Näin pystyttäisiin paremmin varmistamaan luonnon monimuotoisuuden säilyminen, kuten metsälaisissa, luonnonsuojelulaissa sekä luonto- ja lintudirektiivissä on edellytetty. Samalla varmistettaisiin välttämättömien erityistoimenpiteiden toteutuminen erittäin uhanalaisten raakku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

jen elinympäristöjen suojelemiseksi, jotta toissa kesänä tapahtunut katastrofi ei pääse enää koskaan toistumaan missään muodossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.04 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Yli vuosi on kulunut siitä, kun Hukkajoella paikalla olleiden tutkijoiden toiminta pelasti raakkutuhon. Tuhansia uhanalaisia jokihelminsimpukoita ehti kuolla, kun metsäkoneella ajettiin raakkujen yli jopa satoja kertoja. Laajasti luontoa rakastavia suomalaisia järkyttäneiden tapahtumien jälkimainingeissa halusimme tehdä yhdessä 35 muun kansanedustajan kanssa seitsemästä eri puolueesta tämän lakialoitteen. Kyseessä on siis lakialoite 31/2024 vp, jota käsitellään tässä samassa yhteydessä. Tässä lakialoitteessa säädettäisiin pakollinen 50 metrin suojavyöhyke kaikille jokihelminsimpukan elinalueille.

Raakkutuo järkytti suomalaisia ja nosti esiin sen, että metsien käytössä ei kaikki ole kunnossa. Lainsäädäntömme ei aina suojele edes kaikista uhanalaisista luontoa tuhoamiselta. Raakkutuo johti metsäyhtiöiden taholta monenlaisiin lupauksiin siitä, että vastaava ei enää toistu, mutta keskeinen kysymys onkin, riittävätkö nämä puheet. Oma vastaukseni on, että eivät riitä.

Arvoisa puhemies! Metsätaloudesta on paljon taloudellista hyötyä meille suomalaisille, me tiedämme sen kaikki. Mutta me emme saa olla sinisilmäisiä sille, että myös tällä alalla on välinpitämättömyyttä ja halua hyötyä luonnosta sen kustannuksella. Hukkajoella, missä tuho tapahtui vuosi sitten, raakkuesiintymä oli tiedossa, ja siitä oli viranomainen myös antanut suosituksensa, että joen yli ei pitäisi ajaa. Jo ennen Hukkajokea samat puheet ja lupaukset metsäluonnon suojelusta oli kuultu. Jos näitä metsäteollisuuden omia vastuullisuuspauksia olisi noudatettu, ei Hukkajoen raakkujen olisi koskaan pitänyt tuhoutua. Eikä Hukkajoki ole ainoa laatuaan. Raakkuja seuraavat tutkijat ovat todenneet, että jälkiä vastaavista jokien ylityksistä on löydetty muiltakin raakkujoilta mutta yleensä vasta tapahtuneen jälkeen. Hukkajoella keskeisesti erilaista olikin siis se, että asialle sattui olemaan todistajia, ja hyvä niin, että oli.

Koska luonto on meille suomalaisille tärkeä ja meillä päättäjillä on velvollisuus varmistaa luonnon säilyminen myös tuleville sukupolville, tarvitsemme suojavyöhykkeet lakiin. Kyse ei ole pelkästään siitä, että jokien yli ajamista rajoitettaisiin, vaan siitä, että myös raakkujokien rannoilla tapahtuvat metsätyöt ovat monella tavalla haitallisia raakuille ja myös muulle vesiluonnolle. Mikäli jokien ja purojen rannoille ei jätetä suojakaistoja, rantaan asti ulottuvat hakkuut altistavat joet sille, että rannoilta lähtee valumaan jokiin maa-ainesta, joka muuttaa joen elinympäristöä. Hukkajoenkin tapauksessa merkittävä osa raakuista kuoli itse asiassa siihen, että joen vesi samentui. Raakut elävät kirkasvetisissä joissa, ja muta ja muu vedessä oleva maa-ainesta ovat niille kuolemaksi, sillä ne estävät raakun normaalia ravinnonsaantia. Samoin hakkuut jokien ja purojen varsilla muuttavat varjostusolosuhteita, millä on myös merkitystä lajeille.

Arvoisa puhemies! Hukkajoen tapahtumien jälkeisessä keskustelussa ei ole kyse pelkästään raakuista. Kyse on laajemmin siitä, miten suojaton tällä hetkellä pienvesiemme tilanne luonnossa on. Metsäkeskus teki viime hallituskaudella merkittävän muutoksen metsälain tulkinnassa, minkä myötä tuhansilta purovarsikohteilta katosi lainsuoja. Samoin viime hallituskaudella luonnonsuojelulain päivityksen yhteydessä eduskuntakäsittelyssä heikennettiin esitystä etenkin vesiluonnonsuojelun osalta. Pääministeri Orpo kutsui tätä ope-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

raatiota, johon he oppositiossa ollessaan osallistuivat, työtaturmaksi. Nyt hallituksella on mahdollisuus ja on ollut jo monta vuotta aikaa korjata tämä työtaturma, mutta valitettavasti sitä ei ole vielä tapahtunut.

Vesiluontomme, myös metsien pienvedet, ovat todella arvokas osa suomalaista luontoa. Niissä elää raakun kaltaisia arvokkaita uhanalaisia lajeja. Nuo lajit ja luontomme ovat ansainneet tiukemman suojan. Siksi tarvitaan muutoksia. Raakkujen suojaksi siis tarvitaan suojavyöhykkeet lakiin. Suositukset ja lupaukset eivät pelkästään riitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen metsät ja vesistöt ovat tärkeä osa kansallista perintöämme. Ne ovat meille suomalaisille sekä henkisesti että taloudellisesti tärkeitä. Niiden suojelu on osa isänmaallista vastuunkantoa. Siksi on erityisen tärkeää, että eduskunta käy vakavaa keskustelua siitä, miten voimme entistä paremmin ja tehokkaammin turvata herkkiä vesiluontokohteita ja uhanalaisia lajeja, kuten jokihelmisimpukkaa eli raakkua.

Elokuussa 2024 tapahtunut raakkuonnettomuus Hukkajoella oli vakava muistutus siitä, että pienikin virhe voi aiheuttaa suurta ja peruuttamatonta vahinkoa. Se oli valitettava tapahtuma, ja sen ei olisi pitänyt tapahtua edes nykyisen lainsäädännön puitteissa. Tapaus ei kuitenkaan ole jäänyt käsittelemättä, vaan olemme ryhtyneet toimiin asian korjaamiseksi. Alan asiantuntijoiden kanssa päivitämme käytössä olevaa tietoa herkeistä esiintymäalueista ja teemme yhdessä töitä sen varmistamiseksi, että tieto herkeistä kohteista tavoittaa kaikki metsänkäsitteilyn toimijat ajoissa eli ennen kuin mitään ehtii tapahtua.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa ehdotetaan sitovia suojaetäisyyksiä, esimerkiksi 50 metrin hakkuukieltoaluetta, raakun esiintymisalueiden ympärille. Ymmärrän huolen ja pidän keskustelua erityisen tärkeänä. On kuitenkin syytä muistaa, että nykyinen metsälaki mahdollistaa suoja-alueiden määrittämisen tapauskohtaisesti ja käytännössä ely-keskuksen suositusraja on jo nyt 45 metriä. Lisäksi useat isot metsätoimijat ovat Hukkajoen tapauksen jälkeen sitoutuneet vapaaehtoisesti tiukentamaan käytäntöjään, ja tämä on askel oikeaan suuntaan.

Vastuullisuus ei ole pelkkää lainsäädäntöä. Se on myös kulttuuria, joka elää käytännön työssä. Sen sijaan, että kirjaisimme lakiin kiinteitä metrimääriä, meidän tulee huolehtia siitä, että olemassa olevia sääntöjä noudatetaan, valvonta toimii ja tieto kulkee. Emme voi vain kategorisesti tiukentaa suojelulakia tilanteessa, jossa tämän huomattavan tragedian juurisyyt eivät olleet lainsäädännössämme. On panostettava siihen, että sääntely jalkautuu. On huolehdittava siitä, että metsäkoneenkuljettaja saa ajoissa tiedon, ettei alueelle pidä eikä saa mennä.

Arvoisa puhemies! Pidän lakialoitetta tärkeänä ja tarpeellisena keskustelunavauksena. Aloitteet osoittavat, että suojelutahto on laajasti jaettu yli puoluerajojen. Hyvä oppositio, olemme yhteisen asian äärellä. Tässä salissa on vahva yhteinen tahtotila turvata luonnon monimuotoisuus ja vesistömmme. Toivonkin, että nämä aloitteet saavat huolellisen käsittelyn valiokunnassa. Vain kokonaisuutta tarkastelemalla voimme löytää keinot, joilla herkkä luontomme turvataan viisaasti, tasapainoisesti ja pitkäjänteisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

17.14 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Näiden aloitteiden pääasiallinen ongelma perustuu siihen, että ne rajoittaisivat jyrkästi maanomistajien oikeuksia vailla kohtuullisia korvauksia. Esitetyt 30 tai 50 metrin hakkuukiellot voivat tarkoittaa suuriakin tulonmenetyksiä metsänomistajille. Tällaiset lakimuutokset vaikuttaisivat myös työllisyyteen kielteisesti, sillä varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomessa metsätalous on suuri työllistäjä. Tässä puhutaan helposti satojen miljoonien menetyksistä metsätaloudelle. Tyylilleen uskollisesti vihervasemmisto esittää lakeja, joista ei ole kuin valtiolle menoja ja kansalaisille tulojen supistumista. [Jenni Pitkon välihuuto]

Arvoisa puhemies! Mielestäni näissä lakialoitteissa on kyse populistisesta paniikkiratkaisusta mediassa suuret mittasuhteet saaneen Hukkajoen tapaukseen, jossa metsäkone päästeli useita kertoja raakkujen yli. Kyseisessä tapauksessa kuitenkin oli kyse ennen kaikkea tiedonkulun ongelmista, ei niinkään sääntelyn puutteesta. Yksittäisen, vaikkakin äärimmäisen ikävän tapauksen takia ei kannata asettaa koko metsätaloudelle kalliita rajoituksia. Nämä olisivat aivan täysin ylimitoitettuja toimenpiteitä ongelman laajuuteen nähden. Mielestäni maalaisjärki kannattaa säilyttää lakialoitteita sorvatessa, koska sääntelyä on jo nyt olemassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Huomautan, että edustajat voivat halutessaan pyytää myös vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.16 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme lakialoitteita, jotka asettavat metsätaloudelle uusia tiukkoja rajoituksia. Esimerkiksi 30—50 metrin hakkuukiellot rajoittaisivat merkittävästi yksityisten maanomistajien oikeuksia ilman riittäviä korvauksia. Tämä ei ole pelkästään oikeudellinen kysymys vaan myös taloudellinen. Rajoitukset voivat aiheuttaa suuria tulonmenetyksiä metsänomistajille ja heikentää metsätalouden kannattavuutta erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa, missä metsätalous muodostaa alueiden taloudellisen selkärangan ja myös työllisyyden. Toinen keskeinen ongelma on byrokratian kasvu ja epävarmuus. Lakialoitteiden myötä ely-keskuksille annettaisiin laaja valta määrittellä suojavyöhykkeitä, mikä lisäisi tulkinnan varaa ja mahdollisia valituskierteitä. Tämä uhkaa aluetalouksia sekä metsätalouden huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Suomessa on jo kattava sääntely metsien suojelussa. Metsälaki, luonnonsuojelulaki, vesilaki sekä vapaaehtoiset ohjelmat, kuten Metso, mahdollistavat uhanalaisten lajien suojelun kohdennetusti ja täysimääräisin korvauksin. Esimerkiksi Hukkajoen tapaus osoitti, että ongelmat johtuivat tiedonkulun puutteesta, eivät sääntelyn puutteesta. On tärkeää korostaa, että suojelu tulee toteuttaa vapaaehtoisuuteen, sopimuksiin ja täysimääräisiin korvauksiin perustuen, ei pakottavilla ja kohtuuttomilla laeilla. Pakottavat rajoitukset eivät ainoastaan vaaranna yksityisten maanomistajien oikeuksia, vaan ne voivat myös heikentää metsätalouden elinvoimaa ja alueellista taloutta. Vapaaehtoinen malli mahdollistaa sen, että luonnon monimuotoisuus turvataan samalla, kun metsätalous pysyy kannattavana ja työllisyyttä ylläpidetään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.18 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä sanotaan, että ongelma oli tiedonkulun puute, niin se tiedonkulkuongelma ei ollut viranomaisien ja toimijoiden välillä, vaan toimijoiden omissa prosesseissa heidän sanomansa mukaan. Toki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

tapausta käsitellään tällä hetkellä oikeudessa. Mikäli meillä olisi ollut laissa sitovat suojavyöhykkeet, tuskin tällaista tiedonkulun ongelmaa silloin olisi, vaan lakia noudatettaisiin yksiselitteisesti.

Kun puhutaan näistä riittävistä korvauksista, juuri nythän on se tilanne, että nämä maanomistajat eivät saa korvauksia, koska metsätoimijat omalla päätöksellään, osa ainakin, ovat päättäneet olla ostamatta. Mikäli meillä olisi laissa olevat sitovat suojavyöhykkeet, voisi myös niiden korvauksista säätää ja päätöksiä tehdä ely-keskuksissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.19 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Suomussalmen Hukkajoen raakkutapauksen oikeuskäsittely on tosiaankin kesken. Tapausta tutkitaan törkeänä luonnonsuojelurikoksena, eikä rikosvastuussa olevasta tahosta ole vielä varmuutta. Kuten täällä on tuotu aiemmin esille, tällä hetkellä voimassa oleva lainsäädäntö jo kieltää yksiselitteisesti Hukkajolla tapahtuneen toiminnan. Tämän vuoksi ei voida väittää, että lainsäädäntö olisi siinä mielessä puutteellinen.

Lakialoitteiden perusteluteksteissä väitetään kuitenkin metsälain olevan nykyisessä muodossa liian tulkinnanvarainen. Kirjaamalla leveämmät suojavyöhykkeet lakiin oletetaan yhteiskunnan antavan voimakkaan viestin siitä, että suojelu täytyy ottaa erittäin vakavasti. Hukkajoen tapahtumat eivät johdu kuitenkaan lainsäädännön aukoista, vaan ilmeisestä lain noudattamatta jättämisestä. On edelleen epäselvää, mistä syystä Hukkajolla on päässyt tapahtumaan niin kuin nyt on käynyt.

Arvoisa puhemies! Näillä nyt keskustelussa olevilla lakialoitteilla rajoitettaisiin metsien käyttöä ja vähennettäisiin tapaus- ja paikkakohtaisen harkinnan mahdollisuutta. Ongelma ei kuitenkaan ollut itse hakkuutyö, vaan joen ylittäminen metsäkoneella. Hukkajoen tapahtumia ei pidä vähätellä. Kaikesta huolimatta on hyvä tietää, että nopea reagointi ja suoritettu pelastustyö ovat onneksi tuottaneet positiivisia tuloksia ja raakkukanta on elpymässä. Se ei tietenkään poista sitä, että on toimittu väärin.

Lakialoitteiden keskeinen tavoite on korostaa suojelukysymysten tärkeyttä ja velvoittavuutta, mikä on hyvä asia. Nämä kysymykset kuitenkin otetaan ja on otettu jo huomioon entistä vakavammin Hukkajoen tapauksen saaman julkisuuden jälkeen — ja taas korostan, että ei tällaista olisi saanut käydä, jotta sen takia jatkossa noudatettaisiin paremmin lainsäädäntöä. Olisi myös varmaan syytä pohtia tämäntyypisen tapauksen välttämiseksi, voitaisiinko raakun esiintymien salassapidosta luopua.

Edellä kuvatun lisäksi molempien lakialoitteiden ehkä voidaan sanoa ongelmana on, että niissä ei ole selvitetty, miten laajoja vaikutuksia esitetyillä uusilla rajoituksilla olisi metsienkäyttöön. Toki se prosessissa, jos tämä etenee, varmaan tulisi sitten tehtyä. Vaikutusarvioiden tekeminen on erittäin vaikeaa, sillä pelkästään raakkupopulaatioita arvioidaan olevan vähintään 150, joista noin sata on tutkittu. Jos laajennetut rajoitukset ulotettaisiin muihinkin vesistöihin ja kaikille uhanalaisille lajeille ja niiden elinympäristöille, moninkertaistuisivat myös rajoitusten taloudelliset vaikutukset suomalaisille metsänomistajille. Kysymys taloudellisten menetysten korvaamisesta olisi hyväksyttävyyden kannalta aivan olennainen ratkaistava asia.

Arvoisa puhemies! Keskustan linjana on ollut, että luonnon monimuotoisuuteen ja luontoarvoihin liittyvät kysymykset voidaan huomioida myös talouskäytössä olevissa metsis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

sä. Tämä edellyttää alue- ja paikkakohtaista tuntemusta ja metsänkäyttötoimien sovittamista sen mukaan. Sen sijaan lailla kategorisesti säädettyjä entistä leveämpiä suojakaistoja perustellumpaa onkin kiinnittää huomiota talousmetsien metsienkäyttötapoihin. Lisääntyvien rajoitusten sijasta erityisen arvokkaille luontokohteille tulee mahdollistaa suojelu vapaaehtoisen suojelun ohjelmien kautta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.23 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Alkuun kiitos näiden lakialoitteiden tekijöille, edustajille Pitko ja Kivelä. Ei voi kyllin korostaa, miten tärkeästä asiasta tässä on kyse: arvokkaan ja ainutlaatuisen luontomme suojelemisesta.

Nykyinen lainsäädäntö ei pysty turvaamaan vesiluontoamme. Siksi tarvitsemme velvoittavat ja riittävän laajat suojavyöhykkeet hakkuiden ja vesistöjen väliin. Suojavyöhykkeillä voidaan estää ravinteiden ja maa-aineksen huuhtoutumista vesiin ja turvata rantojen ekosysteemejä. Tämä suojaa raakkujen elinympäristöjä ja monimuotoisuutta laajemminkin sekä vähentää rehevöitymistä ja vesien tummumista.

Tähän asti metsäala on onnistunut tehokkaalla lobbauksella vakuuttamaan lainsäätäjien enemmistön siitä, että luonnonsuojelu- ja ilmastotoimet voidaan laskea metsien osalta vapaaehtoisten toimien varaan. Näin ei valitettavasti todellisuudessa ole. Metsäteollisuus ei johdonmukaisesti noudata suosituksia vesistöjen rannoille jätettävistä suojavyöhykkeistä, kun siihen ei ole pakkoa.

Tässä mainitussa Hukkajoen raakkutuhossakin hakkuut toteutettiin aivan rannan tuntumaan, jolloin suojavyöhyke jäi täysin riittämättömäksi. Pitkällä tähtäimellä se saattaa asiantuntijoiden mukaan olla Hukkajoen raakkupopulaatiolle jopa suurempi uhka kuin työkonen toistuvat yliajot, yliajojen tuhoisuutta lainkaan väheksymättä — ja siihen vielä päästiin puuttumaan ajoissa, tai ei ajoissa, mutta päästiin puuttumaan niin, ettei se jatkunut. Valitettavasti tämä tapaus ei tosiaan ole ainoa laatuaan.

Asiantuntijat ja ympäristöjärjestöt ovat toistuvasti esittäneet, että lainsäädännössä on turvattava vähintään 50 metrin levyiset suojavyöhykkeet raakkuvesistöjen varsille. Kannatan edustaja Kivelän esityksen mukaisesti pakollista 30 metrin yleistä suojavyöhykettä ja molempien esitysten mukaisesti raakkupopulaatioita erikseen suojaavaa, vähintään 50 metrin suojavyöhykettä vesistöjen rannoille.

Arvoisa puhemies! Raakkujen ja vesiluonnon suojelemiseksi tarvitaan myös muita toimia. Esimerkiksi metsäojituksista tulee tehdä luvanvaraisia, ja virtavesien suojaa laissa tulee tiukentaa lisäämällä purojen ja muiden arvokkaiden vesiluontotyyppien suojelu vesilakiin. Pääministeripuolue kokoomus, vetoan nyt tässä teihin, koska puolueenne tosiaan kannatti virtavesien suojan tiukentamista viime kaudella ja totesi silloin, että tässä salissa tapahtui työtaturma. Nyt teillä on oiva mahdollisuus tehdä tämä lakimuutos, johon pykälät ovat viime kaudella laaditun pohjalta valmiina. Lisäksi on tärkeää lisätä resursseja nykyisen lainsäädännön noudattamisen valvontaan ja uusien ympäristörikosten ennaltaehkäisyyn. Hukkajoen raakkutuhossakin nähtiin, että jos kiinnijäämisen riski ja seuraamukset ympäristörikoksista ovat liian pienet, saattaa toimijoilla olla kiusaus jättää noudattamatta lakia ja ohjeistuksia.

Arvoisa puhemies! Nostan tässä esiin vielä Metsähallituksen roolin uhanalaisen raakun suojelussa. Merkittävä osa Suomen raakkuesiintymistä sijaitsee pohjoisen Suomen tavallisilla metsätalousalueilla, joita on laajasti Metsähallituksen hallinnassa. Metsähallitus hak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

kaa pohjoisen metsiä varsin intensiivisesti, ja viime syksynä paljastui hakkuu, jossa hakattiin Kainuussa puoli kilometriä Raakkujoen vartta — 45 metrin suojavyöhykkeen sijasta hakkuita tehtiin jopa 10 metrin päässä joen rannasta. Tämäkin on osoitus siitä, että lakiin tarvitaan velvoite suojavyöhykkeistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

17.27 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Terveisiä sieltä raakkualueelta. Meillä tosiaan Pohjois-Pohjanmaalla näitä raakkuja on, ja meillä on hyvin ainutlaatuinen luonto, jota totta kai pitää vaalia ja tarpeen mukaan myös suojella.

Periaatteesta en siis vastusta lähtökohtaisesti ajattelua siitä, että meidän luonnonsuojelua ja metsänsuojelua voitaisiin lisätä, mutta minun mielestä silloin, kun puhutaan lisäsuojelusta, on aika olennaista myös se, että kyseessä on kuitenkin ihmisten yksityisomaisuus, ja silloin minun mielestä on myös tärkeää se omaisuudensuoja. Eli jos jossain tilanteessa yksityisen ihmisen maata pitää suojella, niin silloin siitä myös sen korvauksen pitäisi olla asianmukainen, ja tämä asia on se, mikä monesti näissä keskusteluissa valitettavasti unohdetaan. Kyse ei ole mistään kollektiivisesta metsästä, vaan kyse on yksityisten ihmisten omaisuudesta.

Silloin kun tämä raakkutuho tapahtui, niin yksi semmoinen hyvin ikävä piirre siinä keskustelussa oli, kun pieni hetki keskusteltiin tämmöisestä niin sanotusta harmaasta suojelusta: Siinähan oli yhtäkkiä semmoinen tilanne, jossa ministeri puhui yhdessä suurien yritysten kanssa ohi metsänomistajien siitä, minkälaiselta alueelta puuta nyt voidaan ottaa vastaan ja mistä ei. Tässä oli kyse nimenomaan siitä harmaasta suojelusta, eli puhuttiin siitä, että jostain päin yksityisten maata ei ehkä kannattaisikaan ottaa puuta vastaan, mutta sitten kuitenkin mitään korvauksia niille metsänomistajille ei siitä tullut. Kannatan myös näitä kaikenlaisia vapaaehtoisia suojeluohjelmia, joista täälläkin on totta kai hyviä puheenvuoroja pidetty.

Yksi asia, johon haluaisin tässä raakkutapauksessa kiinnittää huomiota — ja yleensäkin kun meidän luontoa käytetään — on se, minkälainen pohja meidän metsänomistuksella on. Jos me ajatellaan meidän metsänomistusta, niin lähtökohtaisestihan se on sukupolvelta toiselle periytynyttä metsää. Se ei ole silloin pelkkää rahaa, se on myös kulttuuriperimää, se on ennen muuta paikka rentoutua, se on omia juuria, se on hyvin paljon monenlaista hyvinvointivaikutusta elämään. Mutta Suomessa lisääntyy yhä enempi tämmöinen niin sanottu kasvoton metsänomistus, jossa yhtäkkiä me paikalliset emme tiedäkään, kenen se metsä siinä lähellä omaa kotia on. Minusta tuntuu, että silloin kun on tämmöistä kasvotonta metsänomistusta, silloin valitettavasti myös semmoinen sosiaalinen vastuu puuttuu. Tai ainakin se jää vähemmälle. Pelkään, että siinä on myös riskejä ylilyönneille, kun esimerkiksi erilaiset rahastot omistavat metsiä tai metsä on pelkästään rahaa ihmiselle, joka asuu jossain muualla.

Joten minä toivoisin, että me pystyttäisiin katsomaan sitä meidän metsäomistusta ehkä vähän uusin silmin ja valvomaan myös sitä, että meidän metsämaat pysyisivät kansallisissa käsissä, koska mitä kauemmas meidän metsäpohjaa myydään ihan vain taloudellisen edun nimissä, niin sen kauempana me ollaan meidän talonpoikasesta metsänhoidosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

17.30 Lotta Hamari sd: Arvoisa herra puhemies! Allekirjoitin myös tämän edustaja Pitkon tärkeän aloitteen, ja totta kai haluan tuoda tukeni siis myös tälle Kivelän aloitteelle, joka koskee samaa asiaa.

Tässä lakialoitteessa pyritään suojelemaan uhanalaisten raakkujen elinympäristöt sekä muut herkäät vesiekosysteemit hakkuiden vaikutuksilta pakollisin suojavyöhykkein. Tämä muutos ei ole pelkkää luonnonsuojelua, se on välttämätön osa Suomen identiteettiä ja suhdettamme luontoon.

Anni Kytömäki, hämeenkyröläinen kirjailija, voitti Finlandian vuonna 2020 romaanilla Margarita. Hän kuvasi teoksessaan jokihelmisimpukan, evoluution supersankarin, ja luonnon hiljaisuutta, jonka äärellä monet meistä heräävät ajattelemaan, milloin olemme aloittaneet tuhoamisemme. Tämä teos muistuttaa, että suojele ei ole mitään etäistä, se on se hiljainen ja joskus äänekäskin voima, jonka äärellä moni kokee luonnon arvojen välttämättömyyden. Margarita ei ole vain romaani, se on puolustuspuhe hiljaisille suojaa vaativille lajeille ja vesille.

Tällä hetkellä kuuntelussa on Juha Kauppinen kirja Kertomus Maasta. Myös tästä kirjasta tulee erittäin selväksi, että meillä ei ole aikaa tuhlattavaksi luonnon ja ekosysteemien suojelussa. Toki se tulee selväksi myös ilmastovuosikertomuksen valiokuntakäsittelyssä, missä kuulemme asiantuntijoita. Erityisesti maankäyttösektorillahan meillä on isoja ongelmia.

Täällä oli aiemmin tänään käsittelyssä myös vesistöjä koskeva kansalaisaloite. En siinä käyttänyt puheenvuoroa, mutta tässä samassa yhteydessä kerron kannattavani myös sen tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Meillä on nyt tilaisuus tehdä tämä suojaus laiksi, ei riippuvaiseksi vapaaehtoisuudesta tai sertifikaateista vaan selkeistä, sitovista velvoitteista. Suomi tunnetaan metsistään ja vesistään. Meidän velvollisuutemme on suojella niitä sitovasti. Siksi kannatan tätä lakialoitetta luonnon, raakkujen ja tulevien sukupolvien puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.32 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu mielestäni hyviä huomioita esiin, ja haluan kiittää kaikkia tästä keskustelusta, mutta toki on myös ollut argumentteja, joita en voi jakaa, ja kommentoin niitä tässä nyt lyhyesti.

Erityisesti täällä korostettiin taloudellisia näkökulmia. Itse ajattelen, että kyllä silloin, kun kyse on ympäristönsuojelusta, tavallaan sen lähtökohdan pitää olla ekologinen kestävyys ja ne ekologiset reunaehdot, koska ilman sitä meillä ei voi olla mitään taloudellista tuottavuutta tulevaisuudessa tässä yhteiskunnassa. Eli se ekologinen on kaiken elinehto, ja talouden nimissä ei sen takia pitäisi voida uhmata tätä ekologista kestävyttä, ja tätähän nyt faktisesti tällä hetkellä tapahtuu.

Mutta sitten toisaalta olen myös osittain samaa mieltä esimerkiksi näistä korvauksista, ja edustaja Pitko mielestäni tässä hyvin sitä kommentoikin, että meillä on myös niin, että jos joku asia on laissa, niin silloin se tuo selkeyttä asiaan, ja se voi olla myös hyvä asia korvaustenkin suhteen.

No, sitten täällä sanottiin, että nämä ovat populistisia esityksiä, ja tässäkin on useammassa puheenvuorossa tuotu esille tätä taustaa nyt useamman vuoden ja useamman hallituskauden osalta, miten eduskunnassa on osittain pyritty parantamaan vesiensuojelua ja minkälaisia kompromisseja tähän on liittynyt ihan näistä työtapaturmista lähtien. Eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

kyse ei todellakaan ole mistään populismista, vaan aidosta huolesta ja halusta esittää ratkaisuja, joilla sitten estettäisiin näitä vakavia ympäristötuhoja.

Lopuksi sanon vielä tähän vapaaehtoisuuteen liittyen: Kun vedottiin, että pitäisi asiat hoitaa vapaaehtoisin toimin, niin kyllähän näin pitkälti Suomessa tehdäänkin jo. Luonnon-suojelu monin tavoin perustuu Suomessa vapaaehtoisuuteen, ja meillä on paljon mekanismeja, joita kaikki puolueet varmasti kannattavat ja joilla vapaaehtoisesti esimerkiksi maanomistajia ja metsänomistajia kannustetaan suojeluun. Mutta sitten on myös tilanteita, joita ei voi jättää vapaaehtoisuuden varaan. Mielestäni me tässä hyvin perustelimme sitä, että selkeästi nämä vapaaehtoiset sitoumukset ja suositukset eivät ole olleet riittäviä, ja sen takia tämä asia kaipaava selvennystä lain tasolla.

Lopuksi vielä: Täällä edustaja Oinas-Panuma nosti esiin nämä kasvottomat sijoittajat, ja mielestäni se oli itse asiassa ihan hyvä nosto, koska meillä on yhä enemmän kasvanut tämä ulkomaisten sijoittajien osuus metsänomistajissa ja Suomella esimerkiksi ei usein ole edes verotusoikeutta näihin rahastosijoittamisen tuloihin, vaikka se omistus olisi suomalaista metsää.

Täällä on paljon tällaisia kysymyksiä, joihin varmasti olisi löydettävissä myös yhteistä näkemystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.35 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tästä keskustelusta. Suomalainen metsäluonto tuo meidät yhteen laadukkaan keskustelun äärelle, ja haluan ajatella, että me kaikki haluamme suojella jokihelmisimpukkaa eli raakkua ja suomalaista, arvokasta ja paikoin herkkää metsäluontoa.

Haluan myös muistuttaa, että metsäluonto ei voi Suomessa hyvin. Se on ollut merkittävän metsänkäytön kohteena meidän ihmiskunnan historiassa pitkältä ajalta, ja lukemat ovat karut, jopa 76 prosenttia metsäluontotyypeistä on uhanalaisia vuoden 2018 tehdyn uhanalaisuusarvioinnin mukaan. Kun me nyt puhumme raakuista ja jokihelmisimpukoista, niin me itse asiassa puhumme metsäluonnon monimuotoisuuden arvokkaasta paikasta eli vesistöjen varsista. Ne ovat erityisen rikkaita monimuotoisuuden kannalta. Ja kun me suojelemme raakkuja, niin me itse asiassa suojelemme ihan merkittävää osaa herkästä metsäluonnosta siinä samalla.

Haluan itsekin kommentoida, kun täällä mielestäni epäreilusti syytettiin tätä esitystä populistiseksi esitykseksi, niin tämä 50 metrin suojaetäisyys on olemassa oleva suositus tälläkin hetkellä. Se ei ole populismia. Se on asiantuntijoiden tekemä arvio siitä, kuinka suuri etäisyys tulisi jättää raakkujokien varteen, jotta me pystymme suojelemaan uhanalaista jokihelmisimpukkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.37 Juha Hänninen kok: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Vastaan Pitkolle, ja taisi siinä olla joku muukin käymässä keskustelua tuosta lain säätämisestä. Lain säätäminen on tärkeä asia, ja sitä pitää tarkastella aika ajoin ja pitää korjata, kun siellä on virheitä ja puutteita. Nyt on puhuttu tuosta Hukkajoen tapahtumasta, ja selkeästikin näin itselleni olen ainakin tulkinut, että on kysymys tiedonkulkuongelmasta, ja sitä tiedonkulkuongelmaa taas on vaikea lainsäädännöllä korjata. Kuitenkin sitä voidaan sillä lailla korjata, että kun on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2025 vp

luonnonsuojelurikos tapahtunut, niin pitää selvittää ihmiset, jotka ovat sen takana, ja tutkia ja selvittää ja panna ihmiset vastuuseen. Näin se menee.

Itsekin olen viime elokuun eli viime vuoden 2024 elokuun tapahtumista siellä Hukkajolla hyvin surullinen.

Kiitoksia kaikille hyvästä keskustelusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.38 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Metsätalous on selkäranka erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa, ja tiukat rajoitukset heikentäisivät alueiden kannattavuutta ja tärkeää työllisyyttä.

Suomessa metsien suojelu toimii jo tehokkaasti. Uhanalaisia lajeja suojellaan kohdenetusti vapaaehtoisin sopimuksin ja täysimääräisin korvauksin esimerkiksi Metso-ohjelman kautta. Päällekkäinen ja pakottava sääntely ei ratkaise ongelmia vaan uhkaa aluetalouksia ja meidän huoltovarmuutta. Suojelu tulee toteuttaa vapaaehtoisuuteen ja sopimukseen perustuen, ei kohtuuttomilla pakkolaeilla. Jokainen suomalainen varmasti pitää maamme luontoa arvokkaana, ja kukaan ei varmasti tahallaan halua vahingoittaa raakkuja eikä mitään muitakaan lajeja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.39 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Olen hieman eri mieltä siitä, toimiiko suomalainen metsäluonnon suojelu, vaikka olemme tietenkin tehneet töitä sen eteen. Mutta fakta on se, että metsäluonnon köyhtyminen jatkuu. Sen taittumiselle ei ole nähty vielä merkkejä. Eli kyllä me joudumme tekemään paljon enemmän, mikäli me haluamme kääntää tämän kehityksen. Suomi on sitoutunut myös kansainvälisissä sopimuksissa kääntämään luonnon köyhtymisen elpyvään suuntaan, ja tämä tarkoittaa myös metsiä, koska suurin osa luonnostamme elää metsissä.

Haluan vielä korjata sen, että oliko kyse tässä Hukkajoen tapahtumassa vain tiedon puutteesta. Varmasti täällä yhtiön sisällä on voinut olla tiedon puutetta ja tiedonkulun ongelmia, mutta viranomaisella oli tieto raakkujoesta ja tieto oli mennyt toimijalle. Kyse ei ole pelkästään raakkujen yliajamisesta, vaan siitä, että merkittävä osa raakuista kuoli siihen, että joen vesi samentui. Se ei ollut laitonta hakata niitä puita siihen vesirajaan asti, se oli suositusten vastaista, mutta se oli laillista, eli oli laillista aiheuttaa joen samentuminen ja raakkujen kuoleminen. Siksi kyse ei ole pelkästään joen yli ajamisesta, vaan näistä suojavyöhykkeistä, ja siksi olemme täällä keskustelemassa lakialoitteesta, jolla varmistettaisiin, että raakkujokia ei hakattaisi vesirajaan asti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.